

Τα κίνητρα μάθησης και ο ρόλος των γονέων στην ενίσχυσή τους

Νιαστή Καλομοίρα

Σχολική Ψυχολόγος

1^{ου} ΚΕΣΥ Ανατολικής Αττικής

Κίνητρο είναι η εσωτερική συνειδητή ή ασυνείδητη κατάσταση (ένστικτο, ανάγκη, ορμή, επιθυμία, πρόθεση) που διεγείρει το άτομο και το διατηρεί ενεργό, ρυθμίζοντας ανάλογα τις καταστάσεις του περιβάλλοντος ώστε να παραμένει επικεντρωμένο στους στόχους του.

Άρα το κίνητρο ωθεί ή απωθεί το άτομο από συγκεκριμένες πράξεις.

Η εμφάνιση των κινήτρων τοποθετείται κατά την πρώιμη παιδική ηλικία και στην διαμόρφωση αυτών συμβάλλουν ο τρόπος ανατροφής των παιδιών και το οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον.

Τι είναι το κίνητρο πιο αναλυτικά...;

...είναι η δύναμη που ωθεί το άτομο

- να ασχολείται με κάποια δραστηριότητα,
- να ενεργοποιείται απέναντι στα ερεθίσματα που δέχεται,
- να ενδιαφέρεται για ό,τι συμβαίνει,
- να οδηγεί τις ενέργειές του με σκοπό την πραγματοποίηση συγκεκριμένων στόχων.

Τα είδη των κινήτρων

Εσωτερικά κίνητρα

Είναι εγγενή κίνητρα και αφορούν τις ιδέες, γνώσεις, αξίες του ατόμου, την έμφυτη προδιάθεση και επιθυμία για μάθηση, την τάση για διερεύνηση του περιβάλλοντος, την περιέργεια, την εσωτερική ικανοποίηση κ.α.

Ένα παιδί διαθέτει εσωτερικό κίνητρο όταν επιδιώκει να πετύχει κάτι επειδή το θεωρεί αξιόλογο και για προσωπικούς λόγους.

Τα είδη των κινήτρων

Εξωτερικά κίνητρα

Είναι επίκτητα κίνητρα που επέρχονται μέσα από διαδικασίες μάθησης και αλληλεπίδρασης των ατόμων και αφορούν τα μέσα που χρησιμοποιούνται από άλλα πρόσωπα με σκοπό την δραστηριοποίηση και ενεργοποίηση του παιδιού, την αμοιβή - επιδοκιμασία - επιβράβευση.

Ένα παιδί διαθέτει εξωτερικό κίνητρο όταν επιθυμεί να πετύχει ένα στόχο με απώτερο σκοπό να αποκτήσει αμοιβή από το περιβάλλον του.

Τα κίνητρα μάθησης είναι....

...η τάση των μαθητών να αντιμετωπίζουν τις σχολικές εργασίες ως σημαντικές και ενδιαφέρουσες και να προσπαθούν να έχουν καλή επίδοση σε αυτές.

Ένα παιδί με υψηλά κίνητρα μάθησης θα επιδιώξει να έχει καλή επίδοση στα μαθήματα απλώς επειδή θα καταλαβαίνει και θα συνδέει τη σημαντικότητά τους και την αξία τους στον πραγματικό κόσμο και όχι απαραίτητα επειδή θα του αρέσουν.

Γιατί στις μέρες μας τα παιδιά εμφανίζουν μειωμένα κίνητρα μάθησης;

Αρκετά παιδιά αντιμετωπίζουν ζητήματα της καθημερινότητάς τους με απάθεια, αδιαφορία, εναντίωση ή αναβλητικότητα.

Πολύ συχνά οι γονείς ακούνε τα παιδιά τους να λένε φράσεις όπως: "Βαριέμαι...", "Γιατί να το μάθω αυτό;", "Σε τι θα μου χρησιμεύσει;", "Ας το αφήσω να το κάνω αργότερα.." και πολλά άλλα.

Σε τι ενδέχεται να οφείλονται τα μειωμένα κίνητρα που έχει ένα παιδί;

- Οι γονείς του είναι υπερπροστατευτικοί και το διευκολύνουν στην καθημερινή ζωή
- Δεν είναι ανεξάρτητο και δεν έχει μάθει να προσπαθεί στη ζωή του για να κατακτήσει κάτι
- Δεν έχει λάβει την απαραίτητη επιβράβευση για τις προσπάθειές του ή έχει επιβραβευτεί υπερβολικά
- Το οικογενειακό πλαίσιο το εμποδίζει από τα να πάρει πρωτοβουλίες

Τρόποι ενίσχυσης
των κινήτρων
μάθησης

Τρόποι ενίσχυσης των κινήτρων μάθησης

- Αύξηση της προσδοκίας των γονέων σχετικά με τις ικανότητες των παιδιών. Όσο περισσότερο πιστεύουν οι γονείς ότι το παιδί θα επιτύχει σε αυτό που κάνει, τόσο θετικότερα συναισθήματα καλλιεργούνται στο παιδί για τις δυνατότητές του, αυξάνεται η αυτοπεποίθησή του και η επιθυμία του να εμπλακεί στη μάθηση αποτελεσματικά.
- Έμφαση στις καθημερινές μικρές επιτυχίες του παιδιού. Καλό θα είναι να μην επισκιάζονται οι μικρές επιτυχίες του από ορισμένες αποτυχίες που ενδέχεται να έχει. Η αναγνώριση της προσπάθειάς του και η επιβράβευσή του ακόμα και για την κατάκτηση ενός μικρού στόχου, είναι δυνατόν να ενισχύσουν την αυτοπεποίθηση του παιδιού.

Τρόποι ενίσχυσης των κινήτρων μάθησης

- Αξιοποίηση των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων του παιδιού κατά τη διάρκεια της μελέτης. Όσο περισσότερο εμπλέκονται κατά τη διάρκεια της μάθησης ευχάριστες, διασκεδαστικές και δημιουργικές για το παιδί δραστηριότητες (π.χ. μουσική, παιχνίδι, άθληση), τόσο περισσότερο ενισχύεται το ενδιαφέρον του και δημιουργούνται θετικά συναισθήματα.

Τρόποι ενίσχυσης των κινήτρων μάθησης

- Ενθάρρυνση και λεκτική επιβράβευση. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιείται συχνά ο έπαινος και η επιβράβευση προς το μαθητή όχι μόνο για το αποτέλεσμα μιας πράξης αλλά και για τις επιμέρους προσπάθειές του, καθώς έτσι δεν υποτιμάται η αξία των μικρών βημάτων που οδηγούν στο στόχο και λειτουργούν ως κινητήρια δύναμη για το παιδί.
- Έμφαση στα οφέλη της μάθησης. Μέσα από προσωπικά παραδείγματα των γονέων είναι δυνατόν το παιδί να συνειδητοποιήσει τα πραγματικά οφέλη της μάθησης, συνδέοντας τα μαθήματα του σχολείου με εφόδια που θα είναι στην μετέπειτα καθημερινή ζωή του χρήσιμα, τονίζοντας τα πλεονεκτήματά της.

Τρόποι ενίσχυσης των κινήτρων μάθησης

- Διαμόρφωση ενός σωστού προτύπου προς μίμηση. Η συμπεριφορά των γονέων λειτουργεί ως πρότυπο προς τα παιδιά. Αν ο γονέας αγαπά τη μάθηση, διαβάζει εφημερίδες, βιβλία, κ.α. και δείχνει ενδιαφέρον να μάθει νέες γνώσεις και αν αυτές οι δραστηριότητες γίνονται ταυτόχρονα με το διάβασμα του παιδιού, τότε προωθείται ένα θετικό πρότυπο μάθησης στο παιδί.

Τρόποι ενίσχυσης των κινήτρων μάθησης

- Αξιοποίηση εναλλακτικών μέσων μάθησης. Η χρήση του ηλ. υπολογιστή, του κολλάζ, της ζωγραφικής, των επιτραπέζιων παιχνιδιών, του κουκλοθέατρου, των παιχνιδιών με κάρτες, των cd και dvd είναι δυνατόν να λειτουργήσει προς όφελος του παιδιού, αξιοποιώντας τις δυνατότητές του για μάθηση και αυξάνοντας το ενδιαφέρον του.
- Ενίσχυση της διαδικασίας της μάθησης με βιωματικό τρόπο στην καθημερινή ζωή. Ο βιωματικός τρόπος της μάθησης μπορεί να βοηθήσει το παιδί να συνειδητοποιήσει την αξία και χρησιμότητα των μαθημάτων (ανάγνωση ταμπελών στον εξωτερικό χώρο, υπότιτλων σε ταινίες, υπολογισμό χρημάτων σε καταστήματα κ.α.).

Τρόποι ενίσχυσης των κινήτρων μάθησης

- Δημιουργία περιβάλλοντος μάθησης που να ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες του παιδιού. Η χρήση χρονοδιαγραμμάτων, πινάκων, προγράμματος, ο οργανωμένος και τακτοποιημένος χώρος μελέτης, η απουσία εξωτερικών ερεθισμάτων, οι βοηθητικές δραστηριότητες μάθησης κ.α. ωφελούν τους μαθητές.

Τρόποι ενίσχυσης των κινήτρων μάθησης

- Ενεργός συμμετοχή του παιδιού στη θέσπιση στόχων που το αφορούν και στη λήψη αποφάσεων. Οι στόχοι που θέτει χρειάζεται να είναι μικροί και εύκολα πραγματοποιήσιμοι, ώστε να τους πετυχαίνει εύκολα και να μην απογοητεύεται. Ενώ, μέσα από τη συμμετοχή του στη λήψη αποφάσεων εκπαιδεύεται σταδιακά ώστε να γίνει πιο αυτόνομο.
- Εστίαση στις εξελισσόμενες ικανότητες του παιδιού και αποφυγή σύγκρισης μεταξύ των παιδιών. Η επιτυχία κάθε παιδιού είναι χρήσιμο να αντιμετωπίζεται από τους γονείς ως κατάκτηση που οφείλεται σε εσωτερικές αποδόσεις και να αποφεύγεται η σύγκριση μεταξύ των αδελφών μιας οικογένειας, ώστε να μη δημιουργούνται αισθήματα μειονεξίας.

Τρόποι ενίσχυσης των κινήτρων μάθησης

- Χρήση υλικής ανταμοιβής ως επιβράβευση. Σε πιο δύσκολες περιπτώσεις χρησιμοποιείται η υλική ανταμοιβή, όπου ο μαθητής μπορεί, αν έχει καλή επίδοση στις δραστηριότητες, να κερδίσει κάποιο παιχνίδι, να ασχοληθεί με την αγαπημένη του δραστηριότητα, να βγει μια βόλτα κ.α., πάντα όμως σε συμφωνία με το γονέα και με τήρηση ενός ορισμένου ορίου.

Συμπέρασμα

Στις μέρες μας η ανατροφή και διαπαιδαγώγηση ενός παιδιού είναι μια αρκετά δύσκολη υπόθεση, καθώς το παιδί συνεχώς βάλλεται και επηρεάζεται από τα social media, την τηλεόραση, τις διαφημίσεις κ.α. Οι γονείς χρειάζεται να είναι αρκετά ενημερωμένοι ώστε να καθοδηγούν τα παιδιά τους προς τη σωστή κατεύθυνση, ωθώντας τα να προσπαθούν συνεχώς, να δοκιμάζουν τις ικανότητές τους και να πιστεύουν στον εαυτό τους, κατακτώντας με τις δικές τους δυνάμεις τους στόχους τους. Λάθη, προβληματισμούς και αποτυχίες οπωσδήποτε θα συναντήσουν στο δρόμο τους, αλλά είναι σημαντικό να μάθουν να τα ξεπερνούν αποτελεσματικά και να εστιάζουν στους μικρούς καθημερινούς στόχους που κατακτούν κάθε φορά.

Βιβλιογραφία

Elliot, S. N., Kratochwill, T. R., Cook, J. L., & Travers, J. F. (2008). Εκπαιδευτική ψυχολογία. Αποτελεσματική διδασκαλία. Αποτελεσματική μάθηση (Μ. Σόλμαν & Φ. Καλύβα, μτφρ.). Α. Λεονταρή & Ε. Συγκολλίτου (επιμ.). Αθήνα: Gutenberg.

Κωσταρίδου-Ευκλείδη, Α. (1999). Ψυχολογία κινήτρων. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σ. σ, 15, 60.

Ματσαγγούρας, Η. (1999). Θεωρίες Μάθησης. Αθήνα: Gutenberg.

Spinath, B., Eckert, C., & Steinmayr, R. (2014). Gender differences in school success: what are the roles of students' intelligence, personality and motivation?. *Educational Research*, 56(2), 230-243.

Willis M. & Kindle Hodson V. (2000). Ανακαλύψτε το μαθησιακό στυλ του παιδιού σας. Αθήνα: Εκδόσεις Ενάλιος

A close-up photograph of a branch with several pink magnolia flowers and buds. The flowers are in various stages of bloom, with some fully open and others as tight buds. The background is a soft, out-of-focus light blue and white, suggesting a bright sky. The text is overlaid on the left side of the image.

Δεν χρειάζεται να βλέπεις ολόκληρη τη σκάλα,
απλά ανέβα το πρώτο σκαλοπάτι!

Martin Luther King Jr.

Ευχαριστώ πολύ!!!